

Piše: Igor Isailović

Birokratija

Generator mnogih zastoja u privrednom razvoju je birokratija. Birokratski aparat je aparat državne uprave koji je tradicionalno već nekoliko decenija pogrešno postavljen i koji je i najveći kočničar pozitivnih promena i razvoja naše privrede u svim njenim segmentima. Za sve neupućene, birokrate se finansiraju iz budžeta, a taj budžet se finansira fiskalnim i parafiskalnim nametima. Da pojasnimo, mi plaćamo porez državi kao naknadu za usluge njenih organa. Nemamo pravo da obustavimo plaćanje poreza ukoliko usluga njenih organa nije adekvatna, a veoma često je upravo takva. Država je dužna da obezbedi da klijent bude zadovoljan i u ovom slučaju, tj. da poreski obveznici budu zadovoljni uslugom birokratije.

Osnovni problem birokratije jeste ideja vodilja „forma ispred suštine“, a ne ono što predstavlja ideal razvijenih državnih sistema „suština ispred forme“. Veoma često državni službenik zaboravlja ko finansira njegovu zaradu, te da na posao dolazi zbog usluga koje bi kvalitetno trebalo da pruža građanima, ali suprotno tome on svoje radno mesto posmatra kao idealno mesto za demonstraciju bahatosti i arogancije. Ostvarivanje osnovnih prava građana često zavisi od dobre volje službenika. Ovakav stav i nedostatak sankcija za ovako ponašanje idealan su razlog ogromne korupcije u državnom aparatu.

Kao najbolji primer da je uvođenje sistema u radu moguće je primer Agencije za privredne registre koja izdaje rekordan broj jako složenih rešenja bez ijednog zastoja. Naime, danas postoji pravilo da ćete za samo jedan radni dan osnovati privredno društvo, dobiti matični broj i PIB. Ovo je retkost i u najrazvijenijim organima u inostranstvu. U Agenciji za privredne registre ne postoji ni teoretska mogućnost za korupciju, jer postoji pravilo da rešenje dobijate za jedan dan. U ostalim organima, gde se rešenja izdaju sa godinom ili dve zakašnjenja, sasvim je prirodno da korupcija postoji u velikim razmerama.

Pogrešni saveti strankama, nedoslednost, neznanje problemi su *par ekselans*, jer se

građanima često dešava da određeni problem pokušaju da reše upravo po savetu nadležnog organa, koji u daljem toku postupka promeni mišljenje. Mišljenje u pismenoj formi je nemoguće dobiti, upravo iz ovog razloga. Pogrešno tumačenje propisa i nedostatak mehanizma za brzo rešavanje problema samo dodatno produbljuju mogućnosti za korupciju. Naime, u određenim predmetima je moguće da zahtevate reša-

Forma ispred suštine je naime najveći problem birokratije. Naime, organu koji postupa je mnogo bitnije da stranka u postupku primenjuje neobaveznu formu koja je prihvatljiva za taj organ, nego formu koju je stranka primenila, iako je suština ista.

vanje po određenom pravu koje je kao tako taksativno propisano zakonom, ali je do konačnog rešenja neophodno više godina strpljivog rada.

Forma ispred suštine je naime najveći problem birokratije. Naime, organu koji postupa je mnogo bitnije da stranka u postupku primenjuje neobaveznu formu koja je prihvatljiva za taj organ, nego formu koju je stranka primenila, iako je suština ista.

U činjenicu da je vreme relativna promena najbolje se uvere investitori na šalterima pojedinih državnih organa. Obične potvrde, koje bi trebalo i elektronski da se izdaju, često se čekaju i po više dana, iako je to podatak iz

računara koji je odmah dostupan službeniku. Nejasno je kako ne postoji čak ni posredna sankcija za službenika koji urušava ugled zemlje koju zastupa. Posredna sankcija mogla bi biti ocenjivanje rada službenika. Ocenjivanje rada službenika moglo bi se sprovesti na bazi statističke analize. Bilo bi potrebno da se obrade statistički podaci kako bi se ocenilo ko je najveći uzrok ovih loših pojava. U takve podatke koje bi treba-

lo obraditi spadaju: broj podnetih zahteva, broj pozitivnih rešenja, broj negativnih rešenja, broj potvrđenih rešenja, broj usvojenih žalbi, broj usvojenih tužbi u upravnim sporovima. Rezultati ovakve analize bili bi ili razlog za nečiju nagradu ili razlog za otkaz ugovora o radu. Subjektivnost u ovakvom postupanju bila bi marginalizovana, a dobili bismo profesionalnu upravu koja bi dalja privlačila nove investitore.

Možemo da zaključimo da bi dobra birokratija bila generator novih investicija, a loša birokratija će svakako negativno uticati na privredni razvoj koji nam je jako potreban. ▢

Igor Isailović, advokat